

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مطالعه تطبیقی
پژوهشکده مطالعات پایه

www.ketab.ir
معیارهای بازنگری قضایی

۹۸۱۰۵۰۳

مطالب بیان شده در گزارش‌ها و انتشارات پژوهشگاه و مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه، نتیجه تحقیقات پژوهشگران و بیان‌کننده دیدگاه‌های مؤلفان آنهاست و لزوماً موضع رسمی قوه قضاییه جمهوری اسلامی ایران یا نظرات پژوهشگاه نیست، مگر آن که به آن تصریح شده باشد.

www.ketab.ir

وبسایت: www.ijri.ir کدپستی: ۱۹۸۳۸۴۶۵۱۴ تلفکس: ۰۲۱-۲۲۰۹۲۰۶۱

نشانی: بزرگراه چمران - بزرگراه یادگار امام - بعد از خروجی اوین درکه - پژوهشگاه قوه قضاییه

عنوان: معیارهای بازنگری قضایی

نویسندگان: آماندا پیترز، مارتا اس. دیویس

مترجم: ابراهیم دهنوی

ویراستار علمی: محمدرضا رفیعی

ناشر: پژوهشگاه قوه قضاییه

تیراژ و نوبت چاپ: ۵۰ نسخه - اول ۱۳۹۸

۲۲۴۳۴۰۹

Peters, Amanda (Professor of law)	: پیترز، آماندا	سرشناسه
معیارهای بازنگری قضایی نویسندگان آماندا پیترز، آمارتا اس. دیویس؛ مترجم ابراهیم دهنوی؛ ویراستار علمی محمدرضا رفیعی.		عنوان و نام پدیدآور
تهران: پژوهشگاه قوه قضاییه، انتشارات، ۱۴۰۰.		مشخصات نشر
ص: ۴۸؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.		مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۲۲۲-۷۵۵۳-۲۳-۹		شابک
فیبا		وضعیت فهرست نویسی
مترجم بخش‌هایی را به کتاب افزوده است.		یادداشت
The meaning, measure, and misuse of standards of "review" تالیف آماندا پیترز و "A basic guide to standards of judicial review" تالیف مارتا اس. دیویس است.		یادداشت
تجدیدنظر قضایی		موضوع
Judicial review		موضوع
دیویس، مارتا اس، ۱۹۳۹-م.		شناسه افزوده
Davis, Martha S., 1939-		شناسه افزوده
دهنوی، ابراهیم، ۱۳۷۰- مترجم		شناسه افزوده
رفیعی، محمدرضا، ۱۳۵۶-، ویراستار		شناسه افزوده
پژوهشگاه قوه قضاییه		شناسه افزوده
۳۱۷۵۸۰		رده بندی کنگره
۱۲/۳۴۷		رده بندی دیویی
۸۵۱۹۵۱۱		شماره کتابشناسی ملی
فیبا		اطلاعات رکورد کتابشناسی

فهرست مطالب

مقدمه مترجم.....	۵
پیشینه و کارکردهای معیارهای بازنگری (آماندانا پیترز).....	۶
۱. مقدمه.....	۶
۲. پیشینه و تدابیر معیارهای بازنگری.....	۹
الف. اهداف معیارهای بازنگری.....	۱۲
ب. تراز سازی قدرت.....	۱۲
ج. صرفه قضایی.....	۱۴
د. فرآیند بازنگری استاندارد شده.....	۱۶
ه. آگاه ساختن طرفین.....	۱۷
و. نتیجه گیری.....	۱۸
۳. معیارهای بازنگری: اصطلاحات فنی که فرآیند بازنگری تجدیدنظر را هدایت می کنند.....	۱۸
الف. طیف معیارهای بازنگری.....	۱۹
ب. سوءاستفاده از اختیار.....	۲۰
ج. آشکارا اشتباه بودن.....	۲۲
د. دلیل قابل توجه.....	۲۳
ه. از نو.....	۲۳
و. نتیجه گیری.....	۲۵
راهنمای مقدماتی معیارهای بازنگری قضایی (مارتا اس. دیویس).....	۲۵
۱. هشدار - معیار بازنگری چه نیست.....	۲۶
۲. بر اساس معیارها، چه چیزی مورد بازنگری قرار می گیرد؟.....	۲۷
۳. معیارها کدامند؟.....	۲۹
۴. پرسش های دشوار.....	۳۰
۵. بررسی تفکیک حکم/ موضوع.....	۳۲

مقدمه مترجم

هر مرجع قضایی که صلاحیت بررسی رأی یا تصمیمی (اعم از رأی مرجع قضایی مادون یا تصمیم اداری) را دارد، با این مسأله مهم مواجه خواهد بود که حدود اختیاراتش برای نقض یا ابرام رأی یا تصمیم مورد اعتراض چقدر است؟ در چه مواردی می‌تواند رأی یا تصمیم مورد اعتراض را نقض کند و در چه مواردی ممکن است ملزم باشد از این کار خودداری کند، ولو این‌که آن را نپسندد. بحث «معیارهای بازنگری» برای پاسخ به این مسأله طرح شده است. در رویه قضایی کشورهای مختلف و نیز در ادبیات حقوقی، بسته به نوع رأی یا تصمیم مورد اعتراض، ماهیت موضوعی یا حکمی مسأله مربوط، جایگاه مراجع بازنگری کننده و بازنگری شونده و ... معیارهای مختلفی پیشنهاد شده است که حسب آن‌ها، از یک سو، میزان آزادی عمل مرجع بازنگری کننده و از سوی دیگر، میزان احترام بایسته تصمیم یا رأی مورد بازنگری متفاوت خواهد بود.

در نظام قضایی ما، مراجع مختلفی با معیارهای بازنگری سروکار دارند. از جمله: شعب دیوان عالی کشور در مقام رسیدگی‌های فرجامی خود، دادگاه‌های تجدیدنظر در جایگاه تجدیدنظر در آرای دادگاه‌های بدوی و دیوان عدالت اداری در مقام رسیدگی به اعتراض به آرای مراجع شبه قضایی و تصمیمات اداری. با این حال، در قوانین مربوط، این معیارها، به نحوی دقیق و شایسته، تعریف نشده‌اند. به طور مثال، می‌توان به مفاد مبهم و مجمل ماده ۶۳ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری اشاره کرد. افزون بر این، در ادبیات حقوقی ما نیز به این بحث چندان پرداخته نشده است.

با توجه به آنچه گفته شد، اهمیت بحث «معیارهای بازنگری قضایی» و ضرورت پرداختن به آن، روشن می‌شود. دو متن این نوشتار، به قصد معرفی مقدماتی این معیارها ترجمه شده است. امید است که زمینه تأمل دقیق‌تر و جدی‌تر در باب معیارهای بازنگری و تجویز گزینه‌های مناسب برای نظام قضایی ما را فراهم آورد.